Euroopan parlamentti
2024-2029

Naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunta

2024/2124(INI)

16.7.2025

MIETINTÖLUONNOS

naisten yrittäjyydestä maaseutu- ja saarialueilla sekä syrjäisimmillä alueilla
(2024/2124(INI))

Naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunta

Esittelijä: Elżbieta Katarzyna Łukacijewska

PR_INI

SISÄLTÖ

Sivu

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS 3

PERUSTELUT 8

LIITE: ILMOITUKSET SAADUISTA TIEDOISTA 10

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

naisten yrittäjyydestä maaseutu- ja saarialueilla sekä syrjäisimmillä alueilla (2024/2124(INI))

Euroopan parlamentti, joka

– ottaa huomioon miesten ja naisten yhtäläisten mahdollisuuksien ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta työhön ja ammattiin liittyvissä asioissa 5. heinäkuuta 2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/54/EY[1],

– ottaa huomioon miesten ja naisten samapalkkaisuuden periaatteen soveltamisen lujittamisesta palkkauksen läpinäkyvyyden ja täytäntöönpanomekanismien avulla 10. toukokuuta 2023 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2023/970[2],

– ottaa huomioon vanhempien ja omaistaan hoitavien työ- ja yksityiselämän tasapainottamisesta ja neuvoston direktiivin 2010/18/EU kumoamisesta 20. kesäkuuta 2019 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/1158[3],

– ottaa huomioon sukupuolten tasa-arvoa koskevan EU-strategian 2020–2025,

– ottaa huomioon Euroopan investointirahaston ja Euroopan investointipankkiryhmän sukupuolten tasa-arvoa koskevan strategian[4],

– ottaa huomioon Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa, oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa ja Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä ja varainhoitosäännöistä sekä turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista varainhoitosäännöistä 24. kesäkuuta 2021 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/1060[5],

– ottaa huomioon Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutin ja Euroopan innovaationeuvoston naisten johtajuutta käsittelevän ohjelman[6],

– ottaa huomioon eurooppalaisen tutkimusalueen sukupuolten tasa-arvoa koskevat suunnitelmat[7],

[1] EUVL L 204, 26.7.2006, s. 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2006/54/oj.
[2] EUVL L 132, 17.5.2023, s. 21, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/970/oj.
[3] EUVL L 188, 12.7.2019, s. 79, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1158/oj.
[4] https://www.eib.org/en/publications/online/all/eib-evaluation-gender-strategy.
[5] EUVL L 231, 30.6.2021, s. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj.
[6] https://www.eit.europa.eu/our-activities/opportunities/eic-women-leadership-programme.
[7] https://rea.ec.europa.eu/publications/impact-gender-equality-plans-across-european-research-area-0_en.

– ottaa huomioon 3. toukokuuta 2022 antamansa päätöslauselman naisten taloudellisesta riippumattomuudesta yrittäjyyden ja itsensä työllistämisen avulla[8],

– ottaa huomioon työjärjestyksen 55 artiklan,

– ottaa huomioon maatalouden ja maaseudun kehittämisen valiokunnan lausunnon,

– ottaa huomioon naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunnan mietinnön (A10-0000/2025),

A. ottaa huomioon, että naisilla on keskeinen rooli maaseudun taloudessa ja että he silti kohtaavat yhä oikeudellisia, rahoituksellisia, kulttuurisia ja infrastruktuuriin liittyviä esteitä yrittäjyydelle ja taloudelliselle riippumattomuudelle; toteaa, että maaseutualueet ovat erottamaton osa eurooppalaista elämäntapaa, sillä ne ilmentävät tasapainoa perinteiden ja edistyksen välillä;

B. ottaa huomioon, että kohdennetulla käytännön tuella, kuten mikrolainoilla, mentoroinnilla ja yksinkertaistetuilla menettelyillä, voidaan parantaa uusien yrittäjien toimintamahdollisuuksia;

C. ottaa huomioon, että syrjäisillä ja kaikkein syrjäisimmillä alueilla asuvat naiset kohtaavat yhä suurempia haasteita ja esteitä, jotka johtuvat eristyneisyydestä, väestön ikääntymisestä ja palvelujen rajallisuudesta;

D. toteaa, että yrittäjyyden ja perhe-elämän yhteensovittaminen on edelleen vaikeaa, erityisesti maaseutualueilla, joilla julkisia palveluja on tarjolla rajallisesti;

E. ottaa huomioon, että sukupuolistunut väkivalta, leimautuminen ja tuen puute heikentävät naisten osallistumista yhteiskunnalliseen ja taloudelliseen elämään maaseutualueilla, mikä johtuu tukiverkostojen puutteesta ja perinteisten sukupuoliroolien voimakkaammasta korostumisesta;

F. ottaa huomioon, että digitaalinen osallisuus on olennaisen tärkeää, jotta naiset voivat päästä koulutukseen ja markkinoille, tehdä etätyötä sekä hyötyä innovointimahdollisuuksista; toteaa, että tytöille annettava luonnontieteiden, matematiikan, tekniikan ja teknologioiden (STEM-aineiden) koulutus voi auttaa kuromaan umpeen sukupuolten välisiä eroja;

G. toteaa, että tukemalla naisia maataloudessa, perinteisissä käsityöammateissa ja luovilla aloilla edistetään paikallisen talouden häiriönsietokykyä ja autetaan kulttuurin säilyttämisessä ja sukupolvenvaihdoksissa;

H. ottaa huomioon, että sukupuolen mukaan eritellyt tiedot ovat olennaisen tärkeitä kehitettäessä sellaisia maaseudun yrittäjyyteen liittyviä politiikkatoimia, joissa huomioidaan tehokkaasti naisiin liittyvät erityistarpeet;

Kilpailukyvyn valtavirtaistaminen

[8] EUVL C 465, 6.12.2022, s. 54.

1. korostaa, että naisyrittäjät edistävät merkittävästi innovointia, yhteenkuuluvuutta ja kilpailukykyä maaseutualueilla; kehottaa parantamaan mahdollisuuksia saada innovointirahoitusta ja päästä mukaan pienille ja keskisuurille yrityksille räätälöityihin tukiohjelmiin sekä hyötyä vihreän ja digitaalisen talouden suomista mahdollisuuksista, jotta varmistetaan, että naisyrittäjät voivat osallistua täysipainoisesti kehittyville markkinoille;

2. kehottaa kehittämään jäsenneltyjä mentorointiverkostoja ja vertaisoppimisalustoja erityisesti digitalisaation, rahoituksen ja hallinnon kaltaisilla aloilla;

3. kehottaa jäsenvaltioita levittämään tietoa maaseudun naisyrittäjien menestystarinoista tiedotuskampanjoilla, joilla lisätään näkyvyyttä, luottamusta ja yhteisöjen sitoutumista;

4. kehottaa komissiota ja Euroopan tasa-arvoinstituuttia analysoimaan yhteistyössä työmarkkinaosapuolten kanssa keskeisiä esteitä naisten työllisyydelle ja yrittäjyydelle, myös syrjäisillä ja kaikkein syrjäisimmillä alueilla;

5. tukee säästö- ja investointiunionia koskevaa komission strategiaa sekä osallistavien rahoitusvälineiden, muun muassa EU:n sijoitussäästötilin, luomista ja laajentamista, jotta voidaan lisätä ja helpottaa EU:n yritysten mahdollisuuksia saada rahoitusta;

6. kehottaa tekemään kohdennettuja investointeja digitaaliseen infrastruktuuriin, taitojen kehittämiseen ja osallistaviin digitaalipolitiikan kehyksiin, joilla varmistetaan, että maaseudun naisia ei jätetä jälkeen digitaalisessa siirtymässä;

7. kehottaa toteuttamaan kohdennettuja toimenpiteitä, joilla parannetaan naisten ja erityisesti naisviljelijöiden ja -yrittäjien mahdollisuuksia saada maata, rahoitusta ja koulutusta;

8. kehottaa komissiota varaamaan asiaankuuluvissa ohjelmissa riittävästi rahoitusta naisjohtoisten yritysten tukemiseen maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla, erityisesti innovatiivisilla aloilla ja matkailualalla;

Varautumisen valtavirtaistaminen

9. kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, että koulutukseen sisällytetään digitaalisten taitojen ja STEM-aineiden opetusta sellaisella tavalla, että siinä kyseenalaistetaan haitallisia sukupuolistereotypioita ja tuetaan kattavaa opetusta suostumuksesta ja oikeuksista;

10. kehottaa jäsenvaltioita tarjoamaan sukupuolisensitiivistä koulutusta, hätäpalveluja ja infrastruktuuria, jotta voidaan lieventää kriisien vaikutuksia maaseutuyhteisöihin;

Perinteinen kulttuuri ja käsiteollisuustoiminta

11. on tyytyväinen yhteisöihin, joissa suhtaudutaan myönteisesti naisten johtamaan paikalliseen maanviljelyyn ja perinteisiin käsityötöihin, joita vaalitaan muun muassa paikallisissa kotiäitien yhdistyksissä ja museoissa sekä monumenteilla, jotka kaikki edistävät matkailua ja omanarvontuntoa paikallisyhteisöissä;

12. korostaa perinteisten käsityöalojen ja paikallisten kiertotalouksien sosioekonomista potentiaalia erityisesti ikääntyneiden naisten kannalta; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita tukemaan sukupolvien välistä yrittäjyyttä ja käsiteollisuuspohjaisia arvoketjuja koulutus-, rahoitus- ja näkyvyystoimilla;

13. kannustaa edistämään ikääntyneiden naisten elinikäistä oppimista, aiemmin hankitun osaamisen tunnustamista ja digitaalista osallisuutta maaseutualueilla;

14. kehottaa antamaan enemmän tukea vuosisatoja vanhojen käsityöperinteiden, kuten kutomisen, koruompelun ja keramiikan, säilyttämiselle, josta lukuisat maaseudun kotiäitien yhdistykset ovat huolehtineet;

Maatalous

15. korostaa tarvetta tuoda näkyvämmin esille naisten osallistumista maatalouteen, muun muassa perhetiloilla, sekä edistää sen tunnustamista ja arvostusta; kehottaa varmistamaan eri sukupuolille tasapuoliset mahdollisuudet saada maata, yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) varoja, neuvontapalveluita, innovaatiotukea ja perintöoikeudet;

16. kannustaa jäsenvaltioita keräämään sukupuolen mukaan eriteltyjä tietoja maanomistuksesta, maatalouden johtamisesta ja naisten epävirallisesta panoksesta;

17. kehottaa toteuttamaan toimenpiteitä nuorten naisviljelijöiden tukemiseksi, koska sukupolvenvaihdoksella pidetään yllä maataloustoimintaa, jolla varmistetaan sekä elintarviketurva että maaseutuyhteisöjen elinvoimaisuus;

18. kehottaa lisäämään osallistavuutta maaseutualueilla ja luomaan selviytymiskykyisiä ja hyvin yhteenliitettyjä alueita, joilla tuotetaan turvallisia ja laadukkaita tuotteita ja palveluja koko yhteiskunnalle;

Yhtäläiset mahdollisuudet käyttää infrastruktuuria ja palveluja

19. korostaa, että infrastruktuurin, kuten nopeiden internetyhteyksien ja luotettavien liikennejärjestelyjen, tasapuolinen saatavuus on olennaisen tärkeää, jotta maaseudun naiset voivat osallistua talouselämään sekä koulutus- ja kansalaistoimintaan;

20. kannustaa investoimaan yhteiskunnallisiin yrityksiin, osuuskuntiin ja hoivapalveluihin liittyviin liiketoimintamalleihin, joilla lisätään maaseudun naisten toimintamahdollisuuksia ja vastataan samalla paikallisiin tarpeisiin, jotka liittyvät esimerkiksi lastenhoitoon, vanhustenhoitoon ja yhteisöjen hyvinvointiin;

21. korostaa, että terveydenhuollon, myös äitiys- ja mielenterveyspalvelujen, rajallinen saatavuus vaikuttaa suhteettomasti naisiin maaseudulla, saarialueilla ja syrjäisimmillä alueilla; kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan keskeisten terveyspalvelujen saatavuuden, kohtuuhintaisuuden ja jatkuvuuden liikkuvien klinikoiden ja terveydenhuollon etäpalvelujen avulla;

Väkivalta

22. toteaa, että sukupuolistunut väkivalta, mukaan lukien perheväkivalta sekä taloudellinen, seksuaalinen ja psykologinen hyväksikäyttö, estää merkittävästi naisten itsemääräämisoikeuden toteutumista ja osallistumista talouselämään maaseutu- ja saarialueilla;

23. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita varmistamaan, että naisten yrittäjyyttä maaseudulla, saarialueilla ja syrjäisimmillä alueilla tuetaan asianmukaisesti vuoden 2027 jälkeisessä monivuotisessa rahoituskehyksessä ja rahoitusta annetaan muun muassa asiaankuuluvien ohjelmien, kuten YMP:n, Horisontti Eurooppa -puiteohjelman ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelman, kautta; korostaa, että on tärkeää helpottaa maaseudun naisjohtoisten yritysten, osuuskuntien ja yhteisöperustaisten hankkeiden mahdollisuuksia saada EU:n rahoitusta;

24. toistaa, että tarvitaan kattava EU:n strategia, joka koskee naisten yrittäjyyttä maaseutualueilla, saarialueilla ja syrjäisimmillä alueilla, ja kehottaa osoittamaan varoja ja rahoitusmekanismeja nimenomaisesti tätä strategiaa varten;

°

° °

25. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle.

PERUSTELUT

Maaseudun, saarialueiden ja syrjäisimpien alueiden naiset edistävät merkittävästi yhteisöjen hyvinvointia, talouden häiriönsietokykyä ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta. He kohtaavat kuitenkin edelleen kaikkialla EU:ssa, esimerkiksi Puolan kaltaisissa maissa, sosiaalisia, taloudellisia tai oikeudellisia esteitä, jotka rajoittavat heidän täysipainoista osallistumistaan talouselämään. Tässä mietinnössä pyritään antamaan tietoa näistä haasteista ja esittämään konkreettisia ja kohdennettuja suosituksia naisten yrittäjyyden, sosiaalisen osallisuuden ja pitkän aikavälin taloudellisen riippumattomuuden vahvistamiseksi maaseutualueilla.

Monissa jäsenvaltioissa maaseudun naiset kärsivät suhteettomasti rahoituksen, kohtuuhintaisen lastenhoidon, toimivien liikenneyhteyksien, digitaalisen infrastruktuurin ja sukupuolisensitiivisten tukijärjestelmien puutteesta. Vaikka sukupuolten väliset palkkaerot ja hoitorasitteen jakautuminen perinteisellä tavalla ovat edelleen olemassa kaupunkiympäristössä, ne ovat usein vielä räikeämpiä maaseutualueilla. Esimerkiksi Puolassa syrjäisissä ja harvaan asutuissa kunnissa naiset tekevät usein palkattoman hoivatyön lisäksi epävirallista työtä tai osallistuvat perheviljelyyn ilman virallista asemaa tai sosiaaliturvaa. Ruohonjuuritason aloitteet, kuten paikalliset kotiäitien yhdistykset tai maaseutuosuuskunnat, ovat kuitenkin osoittaneet, että asianmukaisen institutionaalisen tuen turvin naiset voivat johtaa kukoistavia paikallistalouksia, säilyttää kulttuuriperintöä ja rakentaa osallistavia innovaatioekosysteemejä.

Tässä mietinnössä korostetaan tarvetta siirtyä yksittäisistä toimista kattavampaan ja sukupuolinäkökohdat huomioon ottavaan lähestymistapaan ja kehotetaan valtavirtaistamaan sukupuolten tasa-arvo kaikissa maaseudun kehittämis-, koheesio-, digitaali- ja maatalouspolitiikoissa. Tässä asiakirjassa korostetaan myös, että on tärkeää kerätä sukupuolen mukaan eriteltyjä tietoja, lisätä tietoisuutta naisten panoksesta paikalliseen talouteen ja tukea naisten osallistumista STEM-aineiden opetukseen ja digitaaliseen siirtymään. Tällaiset toimenpiteet ovat olennaisen tärkeitä sen varmistamiseksi, ettei naisia jätetä huomioimatta maaseutualueiden muutoksessa.

Erityistä huomiota kiinnitetään rahoituksen saatavuuteen. Maaseutualueiden naisyrittäjillä, erityisesti uusilla yrittäjillä tai hoiva- tai matkailualoilla tai perinteisillä käsityöläisaloilla työskentelevillä, on edelleen suhteettoman suuria vaikeuksia saada luottoa ja yritystukea. Edellä esitetty huomioon ottaen tässä mietinnössä suhtaudutaan myönteisesti EU:n investointisäästötiliä (ISA) koskevaan aloitteeseen ja kehotetaan laatimaan maaseudun naisille räätälöity versio. Lisäksi siinä kehotetaan komissiota ja jäsenvaltioita varmistamaan, että vuoden 2027 jälkeiseen monivuotiseen rahoituskehykseen sisältyy YMP:n, Horisontti Eurooppa -puiteohjelman ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelman puitteissa naisten yrittäjyyttä varten varattu rahoitus.

Tässä mietinnössä tarkastellaan myös maaseudun maataloustöiden luonnetta sukupuolten tasa-arvon kannalta. Vaikka naisilla on keskeinen rooli maataloustuotannossa ja tilanhoidossa, heitä ei juurikaan näy virallisissa tilastoissa eikä heitä huomioida politiikan suunnittelussa. Maan saanti, oikeudenmukaiset korvaukset, perintöoikeudet ja YMP:n varojen saanti ovat edelleen haaste. Kuten naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunnalle esitetystä tutkimuksesta käy ilmi, monissa jäsenvaltioissa, esimerkiksi Puolassa, vallitsee edelleen senkaltaisia käytäntöjä, joissa poika on perijä eikä naisten panosta arvosteta.

Talousnäkökohtien lisäksi raportissa käsitellään palvelujen saatavuuden, väkivallan ja

syrjäytymisen välistä yhteyttä. Sukupuolistunut väkivalta on laajalle levinnyt ilmiö, josta ei maaseudulla usein ilmoiteta leimautumisen, palvelujen puutteen ja vahvojen perinteisten sukupuoliroolien vuoksi. Tässä mietinnössä korostetaan, että tarvitaan kiireellisesti helposti saatavilla olevia, luottamuksellisia ja hyvin rahoitettuja tukijärjestelmiä sekä yhteisölähtöisiä tiedotus- ja ennaltaehkäisytoimia.

On tärkeää huomata, että tällä aloitteella ei ainoastaan puututa olemassa olevaan eriarvoisuuteen vaan tarjotaan myös visio. Visio osallistavasta maaseudun kehittämisestä, jossa naiset eivät ole toissijaisessa asemassa vaan keskeisiä toimijoita. Visio, jossa perinteinen käsiteollisuus, maatalous, kiertotalous ja digitaalinen innovointi eivät sulje toisiaan pois vaan ovat sidoksissa toisiinsa. Visio, jossa naisten työ nähdään ja sitä arvostetaan ja tuetaan.

Tämä mietintö perustuu voimassa olevaan EU:n lainsäädäntöön ja strategioihin, kuten palkkauksen läpinäkyvyyttä koskevaan direktiiviin, työ- ja yksityiselämän tasapainottamista koskevaan direktiiviin ja sukupuolten tasa-arvostrategiaan 2020–2025. Se on yhdenmukainen yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen tavoitteiden sekä sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden periaatteiden kanssa.

Tätä mietintöä laadittaessa huomioitiin tiedeyhteisön asiantuntijoiden, kansalaisyhteiskunnan ja Euroopan parlamentin jäsenten kannanottoja. Esittelijä kiittää kaikkia niitä, jotka jakoivat kokemuksiaan, analyysejaan ja käytännön esimerkkejään. Heidän panoksensa on auttanut laatimaan toimintapoliittisen suunnitelman, joka on sekä kunnianhimoinen että perustuu todellisuuteen.

Naisten yrittäjyyttä maaseutualueilla ei pidä käsitellä minään pienenä erillisenä aiheena. Kyse on oikeudenmukaisuudesta, yhteenkuuluvuudesta ja kestävästä kehityksestä. Nyt on aika toimia.

LIITE: ILMOITUKSET SAADUISTA TIEDOISTA

Esittelijä ilmoittaa työjärjestyksen liitteessä I olevan 8 artiklan mukaisesti sisällyttäneensä mietintöönsä aiheeseen liittyvistä asioista tietoja, jotka hän on saanut laatiessaan mietintöluonnosta seuraavilta pakollisesta avoimuusrekisteristä tehdyn toimielinten välisen sopimuksen[1] soveltamisalaan kuuluvilta edunvalvojilta tai seuraavilta kolmansien maiden viranomaisten edustajilta, mukaan lukien niiden diplomaattiset edustustot ja suurlähetystöt:

1. Pakollisesta avoimuusrekisteristä tehdyn toimielinten välisen sopimuksen soveltamisalaan kuuluvat edunvalvojat
South East Technological University-Ireland
Yolo - you only live once
Vereniging Universiteiten van Nederland
University of Galway
2. Kolmansien maiden viranomaisten edustajat, mukaan lukien niiden diplomaattiset edustustot ja suurlähetystöt

Esittelijä on yksin vastuussa edellä olevan luettelon laatimisesta.

Kun luettelossa mainitaan luonnollisen henkilön nimi ja/tai tehtävänimike, esittelijä vakuuttaa antaneensa kyseiselle henkilölle Euroopan parlamentin tietosuojaselosteen numero 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), jossa määritetään henkilötietojen käsittelyyn sovellettavat ehdot ja siihen liittyvät oikeudet.

[1] Euroopan parlamentin, Euroopan unionin neuvoston ja Euroopan komission toimielinten välinen sopimus, tehty 20. toukokuuta 2021, pakollisesta avoimuusrekisteristä (EUVL L 207, 11.6.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj).